

De Intervallen 1: De basis

Aan de basis van de theorie staan de intervallen. Van oudsher zingt men, en maakt dus gebruik van intervallen.

Een interval is een afstand tussen twee tonen.

Hier zien we alle tonen die er zijn tussen C' en C''

De kleinste afstand tussen twee verschillende tonen is een halve afstand. In dit voorbeeld maken we steeds stappen van een halve afstand.

Tonen zonder voortekens noemen we stamtonen. Op de piano zijn dat de witte toetsen.

De stamtonen.

Bij deze reeks stamtonen kennen we de volgende intervallen:

Voorbeeld	Naam	Afstand	Voorvoegsel
C – C	Priem	0	Rein
C – D	Secunde	1	Groot
C – E	Terts	2	Groot
C – F	Kwart	2½	Rein
C – G	Kwint	3½	Rein
C – A	Sext	4½	Groot
C – B	Septiem	5½	Groot
C – C'	Octaaf	6	Rein

Namen

Als we van C naar E gaan (**kolom een**), gaan we van de eerste toon (C) naar de derde toon (E). Dit noemen we een tert. De namen van de intervallen zijn hierop gebaseerd (**kolom twee**).

Afstanden

Zingen of spelen we bijvoorbeeld van C naar D dan ontstaat er een secunde. We zien ook dat er een toon (Cis) tussen zit. Wat leert ons dit? Van C naar Cis is een halve afstand en van Cis naar D ook. Dus is van C naar D een hele afstand.

Dit brengt ons naar **kolom drie**: hier staan de afstanden van de intervallen.

Voorvoegsels

We hebben net kunnen constateren dat de secunde van C naar D een hele afstand is. Dan noemen we deze secunde groot. Dit zien we in **kolom vier**. En zo is van C naar F een kwart die 2½ afstand is en dan noemen we deze rein.

Het omgekeerde geldt ook: een reine kwint C – G is dus 3½ afstand.

Overall

Intervallen kunnen natuurlijk vanaf iedere willekeurige toon ontstaan. Van C naar F is bijvoorbeeld een kwart. Maar van G naar C ook. Reken dit maar uit: dan komen we in dit geval ook uit op $2\frac{1}{2}$ afstand.

Opgaven:

Antwoord

1. Wat is E – A voor een interval?
2. En G – B?
3. En C – A?
4. En D – C?

Amajagu

De intervallen 2: Veranderingen

Herhaling

Belangrijk om te onthouden uit les 1 is dat de namen van de intervallen afgeleid zijn van de hoeveelheid tonen vanaf de eerste toon tot en met de nieuwe toon. (Kolom een en twee). De grootte van een interval en het voorvoegsel wordt bepaald door de werkelijke toonafstand (kolom drie en vier).

Twee voorbeelden: C – G is een kwint en de toonafstand is $3\frac{1}{2}$ (rein) , F – A is een terts en de toonafstand is 2 (groot).

Namen

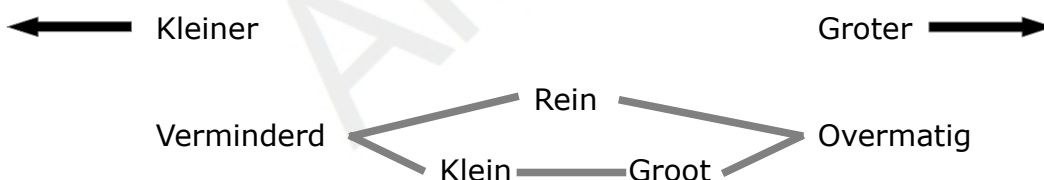
Wat als we nu niet alleen de stamtonen, maar ook verhoogde of verlaagde tonen erbij betrekken? Dan is het goed om te weten dat de namen van de intervallen altijd afgeleid worden van de stamtonen. Een voorbeeld: Stel we nemen het interval C – Es dan zijn de stamtonen C – E en is dit een terts. Bij C – Dis zijn de stamtonen C – D en is dit interval een secunde. Welke combinaties we ook tegenkomen, de stamtonen bepalen altijd de naam.

Afstanden

We hebben gezien dat de terts C – E groot is. Maar bij C – Es is de afstand $1\frac{1}{2}$ en is het interval dus kleiner geworden. Anders gezegd: intervallen kunnen van grootte veranderen, we kunnen ze groter of kleiner maken. Nog een voorbeeld: we nemen de secunde E – F. Dan kunnen we uitrekenen dat deze een $\frac{1}{2}$ afstand is. Maak je er dan E – Fis van wordt deze een hele afstand.

Voorvoegsels

Kijk eens naar onderstaand schema:

Om dit schema toe te lichten nemen we een kwart: C – F. De toonafstand is $2\frac{1}{2}$ en het interval is dus rein. C – Fis is ook een kwart, maar nu is de toonafstand 3 en is het interval overmatig. Nu een sext: D – B is $4\frac{1}{2}$ en is groot. Des – B is 5 en is overmatig, maar D – Bes is 4 en nu dus klein, en tenslotte Dis – Bes is $3\frac{1}{2}$ en is nu verminderd.

Samenvatting:

1. Alle intervallen kunnen verminderd of overmatig zijn en
2. alleen de priem, kwart, kwint en het octaaf kunnen rein zijn, terwijl de secunde, terts, sext of het septiem klein of groot kunnen zijn.

Omkeringen

Intervallen kunnen ook omgekeerd worden. Dat wil zeggen dat de onderste toon naar boven wordt gelegd of andersom de bovenste naar beneden.

Onderstaande voorbeelden zullen dit duidelijk maken.

De intervallen

priem
rein

secunde
groot

terts
groot

kwart
rein

kwint
rein

sext
groot

septiem
groot

octaaf
rein

kwart
overmatig

en de omkeringen ervan.

octaaf
rein

septiem
klein

sext
klein

kwint
rein

kwart
rein

terts
klein

secunde
klein

priem
rein

kwint
verminderd

Conclusie:

1. Een priem wordt een octaaf, een secunde een septiem, een terts een sext enzovoort.
2. Reine intervallen blijven rein, grote worden klein en overmatige worden verminderd.
3. Het omgekeerde is natuurlijk eveneens waar: een septiem wordt een secunde, kleine intervallen worden groot enzovoort.

Vul bij onderstaande opgaven de naam van het interval, de afstand en het voorvoegsel in.

Opgaven:

Antwoord

1. Wat is E – Fis voor een interval?
2. En D – As?
3. En Fis – Ais?
4. En C – Bes?
5. En G – E?

Maak de volgende intervallen:

Antwoord

1. Een reine kwint op Es
2. Een kleine sext op Fis
3. Een verminderde terts op B
4. Een grote septiem op D
5. Een overmatige kwart op E

Als ik:

1. een kleine terts omkeer krijg ik een?
2. En een grote septiem?
3. En een reine kwart?
4. En een overmatige kwint?

De intervallen 3: Meer

Consonanten en dissonanten

Tot slot van het hoofdstuk intervallen: we onderscheiden consonante of welluidende en dissonante of onwelluidende intervallen. Daarbij zijn de consonanten nog te verdelen in volkomen consonanten en onvolkomen consonanten.

De reine priem, reine kwart, reine kwint en het reine octaaf behoren tot de volkomen consonanten. Rein dus in de zin van schoon, mooi.

De terts en de sext (groot of klein) zijn de onvolkomen consonanten.

De secunde en het septiem (groot of klein) evenals alle overmatige en verminderde intervallen behoren tot de dissonanten.

Een voorbeeld: D – G is een reine kwart, dus volkomen consonant, terwijl D – Gis een overmatige kwart is en dus dissonant.

Om het nog interessanter te maken een ander voorbeeld: C – As is een kleine sext en hiermee een onvolkomen consonant, maar C – Gis is een overmatige kwint en daarom een dissonant. Maar beide intervallen klinken wel hetzelfde...

Groter

Voor de volledigheid hieronder intervallen groter dan het octaaf.

none decime un-decime duo-decime terts-decime kwart-decime kwint-decime

Soms worden deze intervallen ook wel secunde over het octaaf (none) of terts over het octaaf (decime) enzovoort genoemd.